

Waterschapsheffingen Natuurterreinen

Hoe om te gaan met de aanslagen na de uitspraak van de Hoge Raad?

In deze notitie geeft de werkgroep Waterschapsheffingen van de VBNE tips aan natuurterreineigenaren over hoe om te gaan met de aanslagen van de waterschappen na de uitspraak van de Hoge Raad.

1. Uitspraak Hoge Raad over 'wat is natuurterrein' in de Waterschapswet

Met de vernieuwde Waterschapswet van 2007 kwam een nieuwe indelingscategorie in de wet: de categorie natuurterreinen. Deze categorie kent een veel lager tarief dan (overige) ongebouwde onroerende zaken. Daarbij ontstond er tussen een aantal waterschappen en de eigenaren van natuurterreinen een verschil van inzicht over de vraag welke gronden wel en welke gronden niet ingedeeld moeten worden in deze nieuwe categorie. Hoort bijvoorbeeld een Kruiden- en faunarijk grasland waar koeien op grazen bij de categorie natuurterreinen of ongebouwde onroerende zaken? Het bleek niet mogelijk hier onderling uit te komen. De Unie van Waterschappen (UvW) en het Bosschap (vanaf 2014 de Vereniging van bos- en natuurterreineigenaren (VBNE)) hebben toen afgesproken de gewenste duidelijkheid te verkrijgen via gerechtelijke procedures over voorbeeldzaken (zie ook www.vbne.nl). Dit heeft uiteindelijk geleid tot een uitspraak van de Hoge Raad in november 2014.

De Hoge Raad zegt:

“Bij de beoordeling van de vraag of een ongebouwde onroerende zaak kan worden aangemerkt als natuurterrein geldt als eis dat de inrichting en het beheer van die zaak geheel of nagenoeg geheel en duurzaam zijn afgestemd op het behoud of de ontwikkeling van natuur. Activiteiten die zijn afgestemd op het behoud of de ontwikkeling van natuur moeten worden gerekend tot het beheer in de zojuist bedoelde zin. Dit geldt ook indien die activiteiten leiden tot agrarische opbrengsten. Niet van belang is hoeveel opbrengst die activiteiten genereren, en evenmin of zij worden verricht door de eigenaar van het terrein of door een derde, zoals een pachter. Ook wanneer agrarisch opbrengstvermogen van meer dan tien percent resteert kan dus sprake zijn van een natuurterrein.”

Met deze uitspraak was er zowel voor de waterschappen als voor de eigenaren natuurgebieden duidelijkheid. De VBNE en de UvW hebben overlegd om op basis van bovenstaande uitspraak een gezamenlijke uitwerking op te stellen op grond waarvan kan worden beoordeeld of gronden als natuurterrein moeten worden beschouwd. De UvW heeft besloten het afhandelen van bezwaarschriften en de indeling van de gronden in de categorie Natuurterreinen over te laten aan de individuele waterschappen.

2. Inhoudelijke lijn

Hieronder staat de lijn die de leden van de VBNE hebben opgesteld om houvast te hebben voor de indeling van natuurgronden. Deze lijn is ook vanuit de VBNE uitgedragen richting te waterschappen.

1. Alle gronden die als natuur op de natuurbeheerkaarten van de provincie staan (en dus binnen SNL vallen) zijn natuur en moeten worden ingedeeld in de categorie natuurterreinen. Uitzondering vormen de gronden met natuurstype 'wintergastenland' en 'nog te ontwikkelen tot natuur'.
2. Alle andere gronden waarvan de eigenaar vindt dat die gronden beheerd worden met als doel instandhouding of ontwikkeling naar natuur vereisen een bewijsvoering van de eigenaar dat dit zo is. Dat kan bijvoorbeeld door aan te tonen dat die gronden beheerd worden conform wat hierover vastgelegd is voor het betreffende beheertype in het SNL. Ook zou als bewijs kunnen worden aangevoerd een overeenkomst tussen de eigenaar en de overheid waarin aangegeven staat dat de grond beheerd wordt als natuur (kunnen bijvoorbeeld waterbergingsgebieden zijn).
3. Alle gronden waarop een SNLa (agrarisch natuurbeheer) rust worden niet ingedeeld in de categorie natuurterreinen. Voor deze gronden geldt dat die een agrarische hoofdfunctie hebben. Bij het agrarisch natuurbeheer wordt een vergoeding voor gederfde inkomsten door het realiseren van natuurwaarden gegeven. Dat is vergelijkbaar met het beheertype 'wintergastenland'.

3. Rechten en verantwoordelijkheden

- De waterschappen zijn verantwoordelijk voor de afhandeling van bezwaarschriften en indeling van de gronden conform de uitspraak van de Hoge Raad.
- In geval er een aanslag/heffing wordt opgelegd die niet klopt is het altijd de verantwoordelijkheid van de eigenaar zelf om bezwaar te maken tegen die aanslag/heffing.
- In geval de uitspraken op het bezwaar niet conform de uitspraak van de Hoge Raad zijn kan de eigenaar beroep aantekenen. Alleen als er bezwaar aangetekend is, ontstaat het recht op teruggave wanneer er een voor de eigenaar positieve uitspraak op het bezwaar is.
- Bij uitspraken op bezwaarschriften die niet lijken te kloppen of bij verkeerde indeling van de gronden na de uitspraak van de Hoge Raad is het goed direct contact op te nemen met het betreffende waterschap.

- Waterschappen kiezen er, voor zover bekend, voor om coulant te zijn met het niet-indiend-hebben van bezwaarschriften bij opgelegde aanslagen/heffingen nadat er al een keer eerder bezwaar is aangetekend. Als een eigenaar van natuurgronden de eerste keer bezwaar heeft gemaakt vinden veel waterschappen dit afdoende voor de daarop volgende jaren. Het bovenstaande levert echter geen rechten op, waterschappen bepalen zelf hoe ze deze zaken (waterschapsheffingen) ambtshalve afhandelen. Maar uiteraard kan het wel helpen om indien nodig bij het waterschap een verzoek in te dienen om ambtshalve aanpassing van waterschapsheffingen als hier bedoeld.
- Als er geen sprake is van SNL, maar wel van een perceel dat gelegen is in het Natuurnetwerk (voorheen EHS), dan wordt dit perceel niet automatisch in de categorie natuurterreinen ingedeeld. Daarvoor is meer nodig. Er moet aangetoond worden dat het beheer conform de huidige bekende beheermethodiek voor dat beheertype (natuurdoel) uitgevoerd wordt.

4. Tot besluit

Uitgangspunt is dat indelingen plaats moeten vinden op een wijze die recht doet aan de uitspraak van de Hoge Raad. Gebeurt dat in voorkomend geval niet en is dat niet in goed overleg op te lossen, dan zou opnieuw ten principale een juridische weg moeten worden bewandeld om te voorkomen dat ongewenste precedentes ontstaan. Neem in zo'n geval vooral eerst contact op met de VBNE voor overleg over de procedure.

Niettemin kan sprake zijn van bijzondere gevallen waarbij niet meteen duidelijk is hoe de uitspraak van de Hoge Raad zou moeten worden toegepast. In die gevallen kan pragmatisme worden verkozen boven procedures. Voor die zeer bijzondere gevallen zullen er door beide partijen keuzen gemaakt worden. Denk er wel aan dat er slechts 6 weken tijd is om bezwaar te maken. Pro forma bezwaar maken is een optie. Zijn het gevallen die zeer waarschijnlijk vaker voorkomen dan zullen die aandacht krijgen op de site en/of in de nieuwsbrief van de VBNE.

2 juli 2015